

Hurk Work
Industrial Hygiene

Elektromagnetische velden, Meer, Vaker en Sterker!

Over de toepassingen van EMV waar we mee te maken hebben
en zullen krijgen.

Programma

- ▶ EMV?
- ▶ Inventarisatie/QuickScan
- ▶ Verdiepende RI&E
- ▶ Maatregelen
- ▶ Electromagnetisme in het Veld

EMV?

- ▶ Er is een directe relatie tussen de golflengte λ (in m), de frequentie f (in Hz) en de voortplantingsnelheid v van de golf (in m/s).

$$\lambda = \frac{v}{f}$$

Elektrisch en magnetisch veld

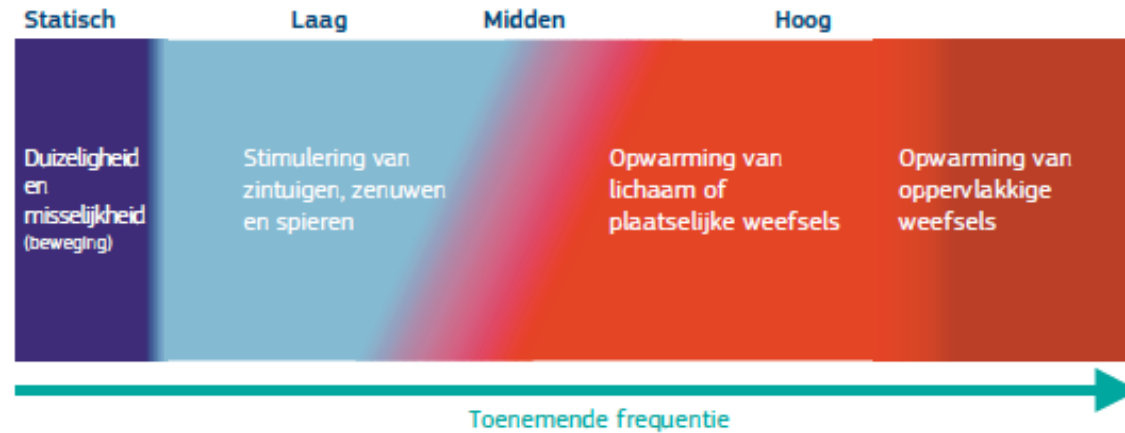
- ▶ Elektrisch veld
  - ▶ Wordt opgewekt door spanning (Volt)
  - ▶ Aanwezig als de stekker in het stopcontact zit
  - ▶ V/m

- ▶ Magnetisch veld
  - ▶ Wordt opgewekt door stroom (Ampère)
  - ▶ Aanwezig als er stroom loopt
  - ▶ In veldsterkte (A/m) of Fluxdichtheid (T)
    - ▶ Fluxdichtheid is de veldsterkte beïnvloed door het materiaal/medium.

Spectrum

Figuur 2.1 — De effecten van EMV in verschillende frequentiegebieden (frequentie-intervallen zijn niet op schaal)

Mogelijke klachten

sche velden in arbe
in arbeidssituatie
Elektromagnetisch
sche velden in arbe
in arbeidssituaties
Elektromagnetisch
sche velden in arbe
in arbeidssituaties
Elektromagnetisch
sche velden in arbe
in arbeidssituaties
Elektromagnetisch

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Elektro- magnetische velden in arbeidssituaties

Beknopte gids voor de
Nederlandse situatie

juli 2016

Verdiepende RI&E

QuickScan RI&E EMV (Elektromagnetische velden) in arbeidssituaties.

Bedrijf	Afdeling	Datum	Ingevuld door

Noteer voor elk inventarisatie item of het voor u in meer of mindere mate van toepassing is. In de kolom toelichting kunt u uw op- en aanmerkingen kwijt. Uw Hurk Work contactpersoon zal na het invullen deze lijst met u doornemen. Het wordt aanbevolen om de lijst in te vullen in samenwerking met een medewerker van de technische afdeling of met een achtergrond in de elektro.

Soort apparatuur of werkplek	Van toepassing?		Nadere beoordeling alle werknemers nodig?	Nadere beoordeling nodig voor bijzondere groepen?		Toelichting
	ja	nee		Voor werknemers met actieve implantaten	Voor overige bijzondere groepen?	
Draadloze communicatie						
Gebruik van draadloze telefoons (inclusief basisstations voor draadloze DECT-telefoons)			Nee	Ja	Nee	
Werkplek met draadloze telefoons (inclusief basisstations voor draadloze DECT-telefoons)			Nee	Nee	Nee	
Gebruik van mobiele telefoons			Nee	Ja	Nee	
Werkplekken met mobiele telefoons			Nee	Nee	Nee	
Gebruik van toestellen voor draadloze communicatie (bv wifi of bluetooth) inclusief toegangspunten voor WLAN			Nee	Ja	Nee	
Werkplekken met toestellen voor draadloze communicatie (bv wifi of bluetooth) inclusief toegangspunten voor WLAN			Nee	Nee	Nee	
Kantoor						
Audiovisuele apparatuur (bv televisies, dvd-spelers)			Nee	Nee	Nee	

Verdiepende RI&E

Werkplekken met draagbare hittepistolen			Nee	Nee	Nee
Hydraulische laadplatformen			Nee	Nee	Nee
Inductieverhitting			Nadere beoordeling risico nodig	Ja	Ja
Inductieverhittingssystemen, geautomatiseerd, foutopsporing, en reparatie in dichte nabijheid van de bron van elektromagnetische velden			Nee	Ja	Ja
Inductief solderen			Nadere beoordeling risico nodig	Ja	Ja
Inductieve verzegelingsapparatuur			Nee	Ja	Nee
Lassen: booglasprocessen, handmatig (MIG, MAG, TIG). Volgen goede praktijken en kabel rust niet op het lichaam			Nadere beoordeling risico nodig	Ja	Nee
Lassen: geautomatiseerde lassystemen, foutopsporing, reparatie en opleiding dicht bij bron van elektromagnetische velden			Nee	Ja	Ja
Lassen: weerstandlassen, handmatig (puntlassen, naadlassen)			Nadere beoordeling risico nodig	Ja	Ja
Gebruik van (draagbare) lijmpistolen			Nee	Ja	Nee
Werkplekken met lijmpistolen			Nee	Nee	Nee
Machin gereedschap (bv kolomboren, slijpmachines, draaibanken, freesbanken, zagen)			Nee	Ja	Nee
Magnetische deeltjesinspectie voor scheurdetectie (niet-destructief magnetisch onderzoek)			Nadere beoordeling risico nodig	Ja	Ja

Nadere inventarisatie

- ▶ Wat zijn normale werkzaamheden?
- ▶ Wat zijn bijzondere werkzaamheden (schoonmaak/onderhoud)?

- ▶ Hoe zit het met de bronnen van EMV?
  - Wat is het vermogen? Kan dit verschillen?
  - Welke frequentie?
  - Wat zegt een leverancier?

- ▶ Zijn er (reeds) bestaande maatregelen?

Wat gaan we meten?

Frequentiegebied	Toegestane blootstelling (V/M)	
	Lage AN	Hoge AN
$1 \leq f < 25$ Hz	$2,0 \times 10^4$	$2,0 \times 10^4$
$25 \leq f < 50$ Hz	$5,0 \times 10^5/f^*$	$2,0 \times 10^4$
$50 \text{ Hz} \leq f < 1,64$ kHz	$5,0 \times 10^5/f^*$	$1,0 \times 10^6/f^*$
$1,64 \leq f < 3$ kHz	$5,0 \times 10^5/f^*$	$6,1 \times 10^2$
$3 \text{ kHz} \leq f \leq 10$ MHz	$1,7 \times 10^2$	$6,1 \times 10^2$
$10 \leq f \leq 400$ MHz	NVT**	61
$400 \text{ MHz} \leq f \leq 2$ GHz	NVT**	$3 \times 10^{-3} f^{1/2}$ *
$2 \leq f \leq 300$ GHz	NVT**	$1,4 \times 10^2$

Frequentiegebied	Toegestane blootstelling (μ T)		
	Lage AN	Hoge AN	AN ledematen
$1 \leq f < 8$ Hz	$2,0 \times 10^5/f^2$ *	$3,0 \times 10^5/f^*$	$9,0 \times 10^5/f^*$
$8 \leq f < 25$ Hz	$2,5 \times 10^4/f^*$	$3,0 \times 10^5/f^*$	$9,0 \times 10^5/f^*$
$25 \leq f < 300$ Hz	$1,0 \times 10^3$	$3,0 \times 10^5/f^*$	$9,0 \times 10^5/f^*$
$300 \text{ Hz} \leq f < 3$ kHz	$3,0 \times 10^5/f^*$	$3,0 \times 10^5/f^*$	$9,0 \times 10^5/f^*$
$3 \text{ kHz} \leq f \leq 10$ MHz	$1,0 \times 10^2$	$1,0 \times 10^2$	$3,0 \times 10^2$

Men weet dat er een veld gegenereerd wordt met een frequentie van 50 Hz. Dit resulteert in een laag actieniveau van 1000 μ T een hoog actieniveau van $300.000/50 = 6000$ μ T en $900.000/50 = 18000$ μ T voor de ledematen.

*Voor de midden range aan frequenties geldt dat men de specifieke actieniveaus kan berekenen met behulp van de frequentie waarop gezonden wordt.

**Vanaf 10 MHz onderscheid men maar één actieniveau, vergelijkbaar met het hoge AN.

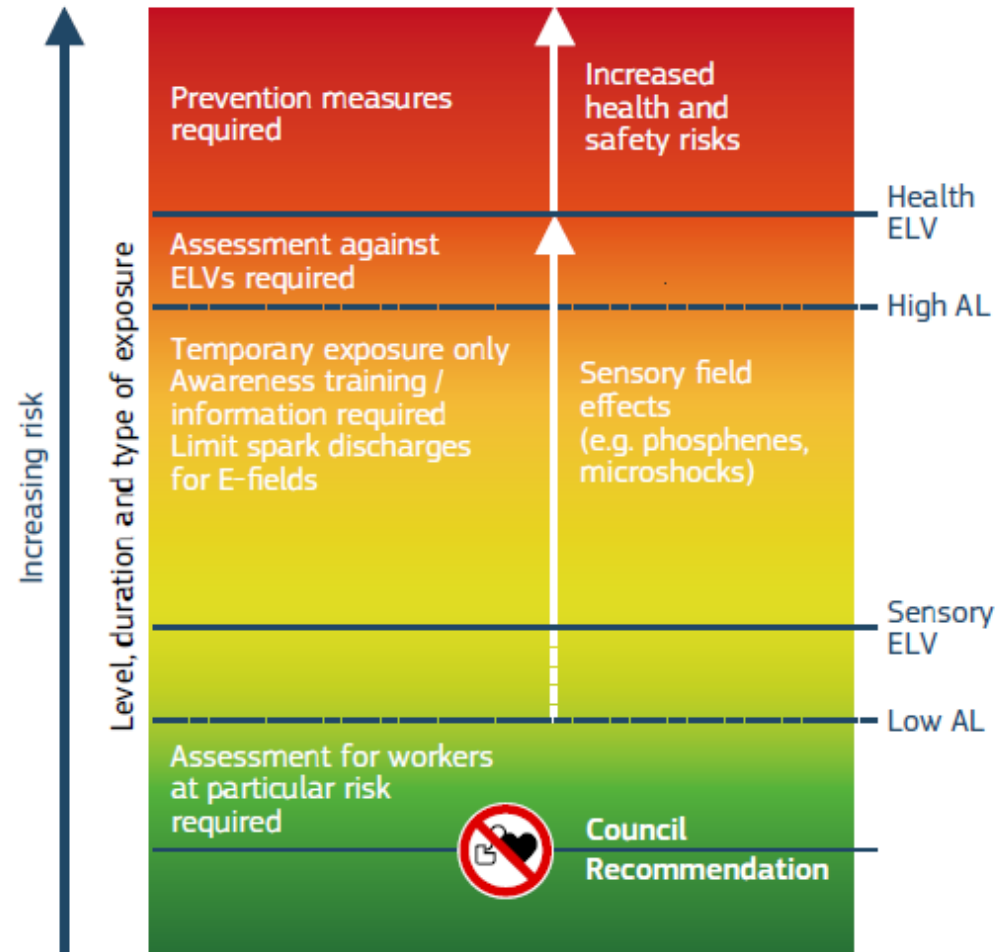
² ICNIRP. 1998. Guidelines for limiting exposure to time-varying electric, magnetic, and electromagnetic fields (up to 300 GHz).

³ Richtlijn 2013/35/EU van het Europees parlement en de Raad van 26 juni 2013. Health physics 74-4 (1998) 494-522.

Hoe zit dat?

Maatregelen
of meten?

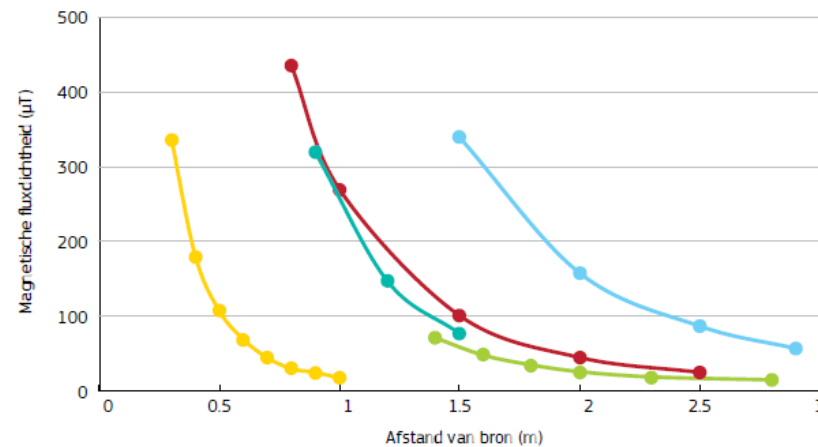
Figure 6.3 Schematic showing relationship between exposure limit values and action levels

In het algemeen

- ▶ Hoge actieniveau zelden overschreden
- ▶ Instructie aan werknemers: hoofd en romp niet tegen kabels
- ▶ Poortinstructie voor dragers van implantaten

Figuur 3.2 — Afname van de magnetische fluxdichtheid met afstand voor een reeks bronnen met netstroomfrequentie: puntlasmachine (●●); 0,5 m demagnetisatiespoel (●●); 180 kW inductieoven (●●); 100 kVA naadlasmachine (●●); 1 m demagnetisatiespoel (●●)

Figuur 9.4 — Met twee handen te bedienen bedieningstoestel, gebruikt om de werknemer gescheiden te houden van inductief verwarmingstoestel

Inductief verwarmingstoestel

Met twee handen te bedienen bedieningstoestel

Ladder

Beschermplaat

Slot

Afschermen?

- ▶ Kan alleen voor het elektrische veld (en HF EMV)
- ▶ Metalen maastructuur, openingen kleiner dan golflengte.

Veldwerk: de uitdagingen

In grote lijnen

► Statisch

► Laagfrequent

► hoogfrequent

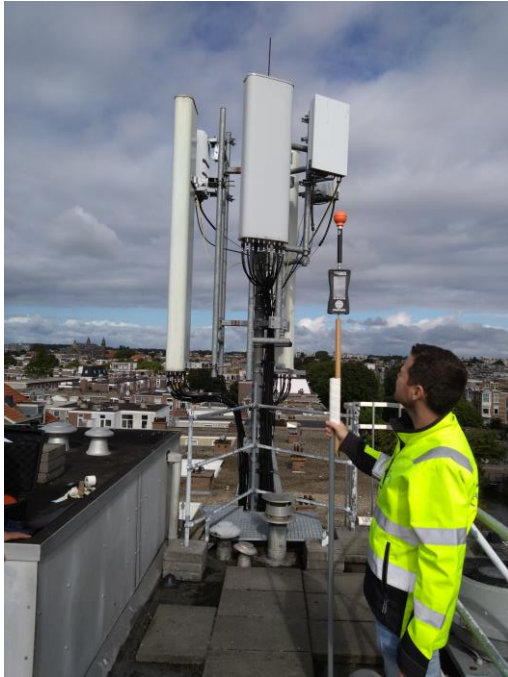

Uitdaging 1: jezelf in de weg staan

Middelning

Uitdaging 2: Statief niet toereikend

Uitdaging 3: nieuwe technieken

Uitdaging 4: Persoonlijke meting?

Actie ondernemen

- ▶ Overschrijding publieke GW
  - ▶ Markeren
- ▶ Overschrijding lage actieniveau
  - ▶ Zoneren
  - ▶ Medewerkers voorlichten
- ▶ Overschrijding hoge actieniveau
  - ▶ Zoneren
  - ▶ Medewerkers voorlichten
  - ▶ PvA volgens AH strategie

Voorlichting

- ▶ Aanwezigheid van velden kenbaar maken
- ▶ Mogelijke effecten benoemen (zenuwstimulatie)
- ▶ Reversibiliteit van effecten
- ▶ Speciale risico's voor medewerkers met medisch implantaten

- ▶ Kaart van locatie + stoplichtmodel
- ▶ Verblijf in oranje zone minimaliseren
- ▶ Verblijf in rode zone verbieden
- ▶ Wanneer installatie niet in bedrijf niet van toepassing

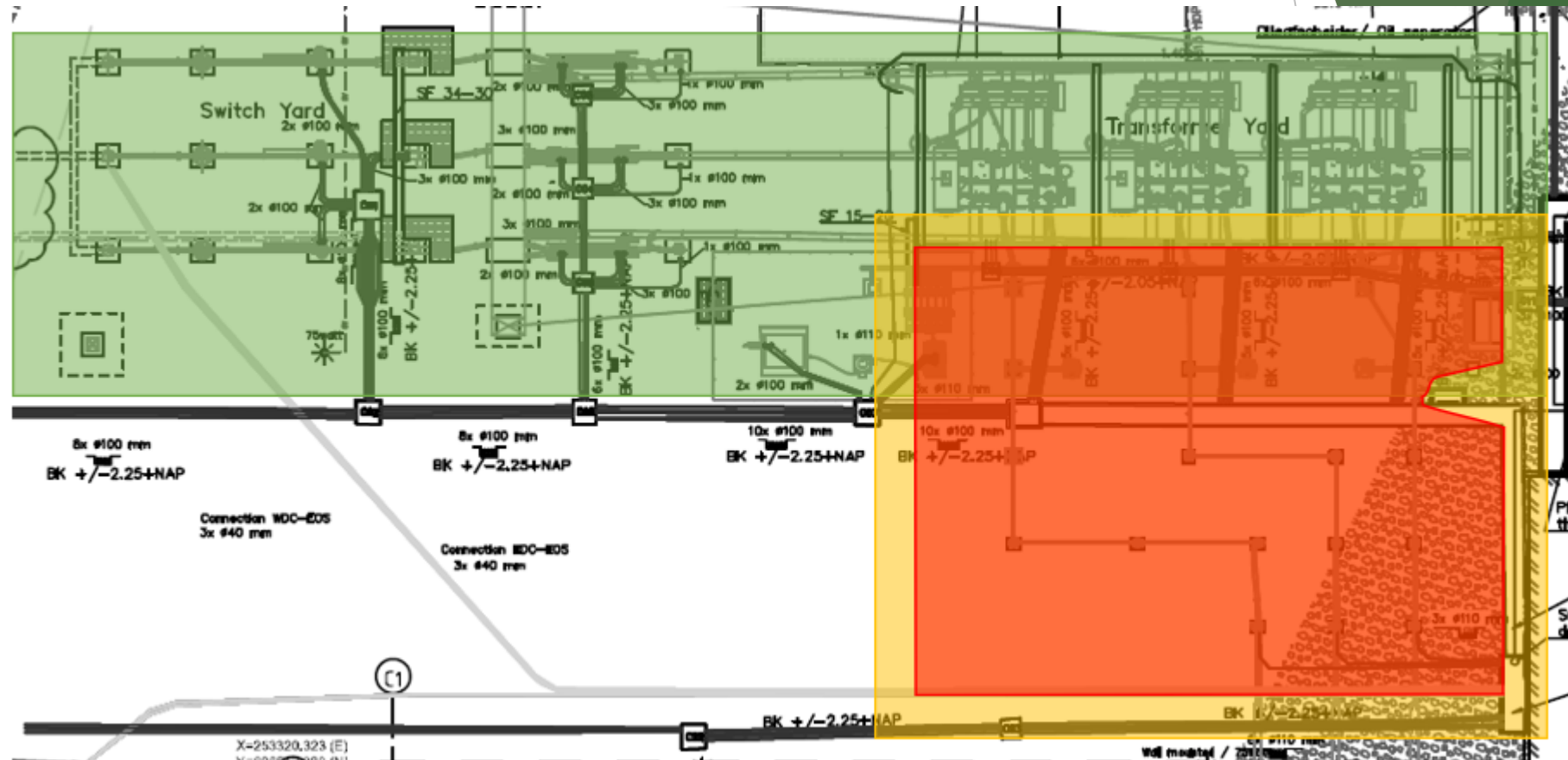

Legenda

Veldsterkte onder actieniveaus: geen effecten verwacht

Veldsterkte tussen lage en hoge AN: effect waarneembaar

Veldsterkte boven hoge actieniveau: gezondheidsrisico

Hurk Work
Industrial Hygiene

Vragen?

nick@hurkwork.nl